

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการที่จะเลือกนับถือศาสนา ตามความศรัทธา ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากเป็นอันดับ 2 รองจากศาสนาพุทธ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่ามุสลิม ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความแตกต่างในการนับถือศาสนาและวัฒนธรรมจากคนส่วนใหญ่ของประเทศ ศาสนาอิสลามได้ขยายมาถึงประเทศไทย ตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 และนับแต่นั้นมาก็ได้ฝังรากลึกอย่างมั่นคงในประเทศไทย ในปัจจุบันนี้มีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ กระจายทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า 8 ล้านคน รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ในการนับถือศาสนาเป็นอย่างดียิ่ง โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศในมาตรา 13 ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพ บริบูรณ์ในการนับถือศาสนาหรือลัทธิใด ๆ และย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรม ตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองและ ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมของประชาชน

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านภาวะวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม ความผันผวนทางการเมือง ความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศเหล่านี้มีอัตราสูงขึ้น ทุกระดับความสำคัญของการพัฒนา ประเทศขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ การสร้าง “คน” ด้วยการศึกษาก็คือ เป็นรากฐาน สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญเป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่จะมีแต่ ความเจริญงอกงาม ความก้าวหน้าและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาโดยมุ่งไปที่คนให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กล่าวคือ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข มุ่งสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้พลเมือง ของชาติเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองและสังคม หากพลเมือง ส่วนใหญ่ของชาติได้รับการศึกษาดี้อยู่เป็นกำลังสำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันตอนหนึ่งว่า “การศึกษา เป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล

เพื่อให้ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำให้สะดวก รวดเร็ว และรวดเร็ว” การศึกษาตามแนวคิดอิสลามถือได้ว่าเป็นศาสนาที่มีความเคร่งครัดและสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มอย่างหนาแน่นและมั่นคง โดยมีคัมภีร์อัลกุรอานเป็นสิ่งที่กำหนดแนวปฏิบัติไว้ครบถ้วน ถือได้ว่าเป็นธรรมนูญแห่งชีวิต (Code of Life) ของผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคน

โรงเรียนแห่งแรกที่ศาสดามุฮัมมัดได้จัดตั้งขึ้น ได้วางแนวทางไว้สำหรับสอนผู้ใหญ่ เพื่อให้ท่านอ่านออกเขียนได้และใน 1 สัปดาห์จะมีอยู่ 1 วัน ได้จัดไว้เฉพาะการศึกษาของสตรี ในระยะต่อมาได้มีการจัดการสอนตามมัสยิดในยุคทอง (ค.ศ. 750 - ค.ศ. 1000) ได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วรรณคดีอาหรับ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี โคลงกลอน คัมภีร์อัลกุรอาน วิชาศาสนา ภาษาอาหรับ ไวยากรณ์ การสำรวจ และได้มีการส่งเสริมให้นักการศึกษาโดยจัดรางวัลให้แก่ครู จัดตั้งห้องสมุด จัดให้ทุนเพื่อการศึกษาค้นคว้า ให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ นักการศึกษามุสลิมมีความเห็นว่าการศึกษามีใช่เป็นเพียงกระบวนการบรรจุสมองของผู้เรียนด้วยวิชาความรู้ที่ผู้เรียนไม่เคยเรียน ไม่เคยรู้เท่านั้น แต่ให้มีการอบรมความประพฤติและขัดเกลาจิตใจผู้เรียน ปลุกฝังความรู้สึกลึกซึ้งอยากคิด อยากทำในสิ่งที่ดีกว่า ให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับมารยาทอันดีงาม และเตรียม ให้ผู้เรียนพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและสันติสุข ทุกวิชาควรสอดแทรกการอบรมด้านการประพฤติ ควรควรเน้นการเอาใจใส่ด้านความประพฤติตามคำสอนของศาสนาของผู้เรียนเป็นอันดับแรกเพราะความประพฤติตามคำสอนของศาสนาเป็นความประพฤติที่ถูกต้อง

โรงเรียนอิสลามในสังคมไทยมีหลายรูปแบบ ที่มีการพัฒนามาแต่อดีตได้แก่ ตาดีกา (TADIKA) เป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของมัสยิด ปัจจุบันเรียกว่า “ศูนย์อบรมเด็กเล็ก” สถาบันปอเนาะ ซึ่งเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดสถาบันหนึ่งในภูมิภาคอาเซียนที่มีบทบาททั้งทางศาสนาและทางการศึกษา สำหรับในสังคมไทย ทั้งตาดีกาและสถาบันศึกษาปอเนาะจึงเป็นสถาบันเก่าแก่ที่มีมานานในพื้นที่ที่มีมุสลิมอาศัยอยู่โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือโรงเรียนอิสลามได้ถือกำเนิดในสองรูปแบบ “รูปแบบแรกคือในฐานะโรงเรียนราษฎร์ ที่สอนศาสนาอิสลาม และรูปแบบที่สองถือกำเนิดในรูปแบบของการแปรสภาพจากปอเนาะมาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม” (อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2551, หน้า 4) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีทั้งโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2) และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4) และที่สอนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา ทั่วประเทศมีจำนวน 288 โรง ในเขตกรุงเทพมหานคร 6 โรง

และในส่วนภูมิภาค 282 โรง (ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้) เมื่อมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกิดขึ้น ซึ่งจำนวนมากมีพัฒนาการมาจากโรงเรียนปอเนาะในอดีต มุสลิมจะเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพราะ “ในสถาบันแห่งนี้มีการเรียนการสอนวิชาการศาสนาซึ่งเป็นที่ต้องการของมุสลิม” (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2551, หน้า 1) ทำให้นักเรียนมุสลิมเหล่านี้ไม่มีโอกาสที่จะสัมผัสกับเพื่อนต่างศาสนา ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ในขณะที่ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมจะเลือกเรียนในโรงเรียนของรัฐและไม่มีโอกาสสัมผัสกับนักเรียนมุสลิม เพราะมุสลิมส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ปัญหาที่ผ่านมามีคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยเฉพาะใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2548, หน้า 117)

การศึกษารูปแบบโรงเรียนอิสลามโดยคำนึงถึงลักษณะเด่นของสังคมไทยในอนาคต ลักษณะเด่นของสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคตและลักษณะเด่นของการศึกษาไทยในอนาคตจะทำให้ได้รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โรงเรียนสามารถทำหน้าที่ (Function) หล่อหลอมเยาวชนไทยมุสลิมที่สามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์ (Identity) และชาติพันธุ์ (Ethnicity) ของตนเองไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็มีความเป็นคนไทยที่มีความรักชาติไทยเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข มุ่งสร้างสังคมใหญ่ ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพตามที่สังคมไทยต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย

คำถามการวิจัย

รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยควรเป็นอย่างไร

กรอบความคิดในการวิจัย

โครงสร้างสังคมไทยประกอบไปด้วยความสัมพันธ์คนไทยที่โยงใยกัน มีคนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและคนไทยส่วนน้อยที่นับถือศาสนาอื่น ศาสนาที่มีผู้นับถือรองลงมาคือศาสนาอิสลาม คนไทยแต่ละกลุ่มมีการจัดระเบียบ มีประเพณี จารีต กฎเกณฑ์ ธรรมเนียมการปฏิบัติ มีสถาบันสังคมที่รับรู้กันอยู่ทั่วไป อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา สถาบันต่าง ๆ ล้วนเป็นส่วนจำเป็นที่ผนึกรวมกันเป็นสังคมไทย สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันมี

หน้าที่เฉพาะอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมตามแนวทฤษฎีโครงสร้างและการหน้าที่ (Structural Functional Theory) สถาบันการศึกษาของไทยโดยรวมมีหน้าที่ปลูกฝังเยาวชนให้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของไทย

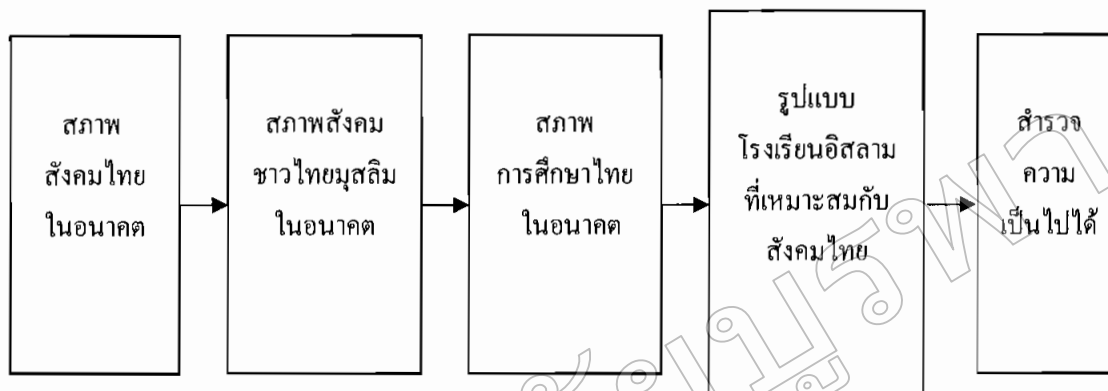
ในพื้นที่ที่มีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากมีอัตลักษณ์ (Identity) และมีชาติพันธุ์ (Ethnicity) เฉพาะพิเศษ มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อเป็นของตนเองและมีความเชื่อว่าการศึกษาศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนจึงมีการเข้าเรียนในมัธยม ดาติกา หรือ โรงเรียนอิสลาม ที่อยู่ใกล้บ้านมากกว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนสายสามัญเช่นคนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนา สถาบันการศึกษาสำหรับชาวไทยมุสลิมจึงมีหน้าที่เฉพาะอย่างที่ต่างไปจากสถาบันการศึกษาของไทยโดยทั่วไปและมีความสำคัญคือสามารถตอบสนองความต้องการของชาวไทยมุสลิม โรงเรียนอิสลาม มีข้อตกลงเบื้องต้นขององค์กร (Tacit Assumption) ระดับที่เป็นค่านิยม (Value) และระดับที่เป็นบรรทัดฐาน (Norms) วัฒนธรรมของโรงเรียนมีความสำคัญต่อโรงเรียน เป็นลักษณะร่วมที่แสดงถึง ความเป็นเอกภาพและเอกลักษณ์ของโรงเรียนอิสลาม การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยการมองในภาพรวม (Holistic Approach) หรือที่เรียกว่า “วิธีการมองทั้งตัว” เนื่องจากการมองปัจจัยเดียวโดด ๆ ไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในอีกด้านหนึ่งโรงเรียนอิสลามที่มีอยู่ในสังคมไทยทั้งในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคยังคงมีฐานะเป็นองค์กร มีโครงสร้างของโรงเรียน (School Structure) มีกระบวนการบริหารงาน (School Process) มีนักเรียนซึ่งเป็นตัวป้อน (Input) มีผลผลิต (Output) และมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกด้านต่าง ๆ (External Environment of School) ตามแนวคิดเรื่องโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กร (School as an Organization)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยอาศัยแนวคิดเรื่องโครงสร้างและการหน้าที่ (Structural - Functionalism) แนวคิดเรื่องโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กร (School as an Organization) ในสังคมเปิดรับสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน (External Environment of School) แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมองค์กรทางการศึกษา แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) และแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnicity)

สภาพแวดล้อม (Environment) ของโรงเรียนอิสลามซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ สังคมไทย สังคมชาวไทยมุสลิม สภาพการศึกษาไทย ที่มีผลต่อรูปแบบโรงเรียนอิสลามศึกษาและมีผลต่อระบบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการดำรงอยู่ของโรงเรียนต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยมีกรอบความคิดในการวิจัย คือ การมองภาพสิ่งแวดล้อมใหญ่คือสภาพสังคมไทยในอนาคต การมองภาพสิ่งแวดล้อมที่มีขนาดใหญ่รองลงมา คือ สภาพสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคต และสภาพการศึกษาไทย

ในอนาคตเพื่อให้ได้รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย ดังแสดงในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัยเรื่องรูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนอิสลามใช้ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนอิสลามทั่วประเทศ
2. ได้รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนากำหนดยุทธศาสตร์และจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย
 - 1.1 ลักษณะสังคมไทยในอนาคต ครอบคลุมเนื้อหา 6 ด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป และด้านกฎหมาย
 - 1.2 โรงเรียนอิสลามครอบคลุมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีการเรียนการสอนสายสามัญและโรงเรียนรัฐบาลที่มีการสอนอิสลามศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาอิสลามหรือการศึกษาอิสลามและเรื่องสังคมไทย จำนวน 10 คน
3. การตรวจสอบความเป็นไปได้ (Feasibility) ในขั้นตอนสุดท้ายได้จากการสำรวจความคิดเห็นผู้บริหาร โรงเรียนอิสลามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด ดังนี้

1. ข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การวิจัยเชิงอนาคตครั้งนี้มุ่งนำผลการวิจัยสู่การปฏิบัติจึงต้องมีความแม่นยำและมีความรวดเร็วเท่าที่จะทำได้
2. ข้อจำกัดด้านการเข้าไปศึกษาข้อมูลในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันมีความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง การเข้าไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือการเก็บข้อมูลในพื้นที่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านอันตรายที่จะเกิดกับผู้วิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนรัฐบาล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาควบคู่วิชาสามัญ
2. วิชาอิสลามศึกษา หมายถึง การเรียนวิชาการทางศาสนาอิสลามใช้เวลาเรียน 10 ปี ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ
 - 2.1 ระดับต้น เรียกว่า อิบติดาอีย์ หรือระดับประถมศึกษา ปีที่ 1 - 4
 - 2.2 ระดับกลาง เรียกว่า มุตาวัตติต หรือระดับกลาง ปีที่ 5 - 7
 - 2.3 ระดับปลาย เรียกว่า ซานาวีย์ หรือระดับปลาย ปีที่ 8 - 10
3. จังหวัดภาคใต้
 - 3.1 “3 จังหวัดภาคใต้” หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
 - 3.2 “4 จังหวัดภาคใต้” หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล
 - 3.3 “5 จังหวัดภาคใต้” หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา
4. นิยามศัพท์เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
 - 4.1 “วะหฺยู” หมายถึง โองการหรือคำรัสของพระเจ้า ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน
 - 4.2 “ชะรีฮฺ” หมายถึง คำสั่งสอนและแนวทางการปฏิบัติของศาสนตามุฮัมมัด
 - 4.3 “วิชาเตาฮีด” หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยเอกภาพของพระเจ้า
 - 4.4 “วิชาอากีดะห์” หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความศรัทธา
 - 4.5 “วิชาตัจวีด” หมายถึง วิชาไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

4.6 “ชะกาด” หมายถึง ทรัพย์สินที่ต้องจ่ายตามศาสนบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย เงิน ทองคำ สินค้า สิ่งเพาะปลูก ปศุสัตว์ ทรัพย์สินในแผ่นดิน เป็นต้น

4.7 “ฮาลาล” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอนุญาตตามศาสนบัญญัติ

4.8 “ซุดฮียาบ” หมายถึง การแต่งกายตามศาสนบัญญัติของสตรีมุสลิม ฮียาบแปลว่า ปกปิด การแต่งกายซุดฮียาบของสตรีหมายถึงการแต่งกายที่ปกปิดทั่วร่างกาย เปิดไว้เพียงใบหน้า และฝ่ามือ

4.9 “มุสลิมิน” หมายถึง ชายที่นับถือศาสนาอิสลาม

4.10 “มุสลิมะห์” หมายถึง สตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม

4.11 “ศาสนาอิสลาม” หมายถึง หลักคำสอนที่สำคัญถูกกำหนดเป็นศาสนา

4.12 “หลักการอิสลาม” มีความหมายกว้างกว่าศาสนาอิสลามเนื่องจากผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเชื่อว่าอิสลามไม่ได้มีฐานะเพียงศาสนาแต่มีความหมายกว้างกว่า คือหมายถึงระบอบในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายครอบคลุมทุกกิจกรรมของผู้ที่เป็นมุสลิม